نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی سال چهاردهم، شماره ۳۴، پاییز ۹۳

سنجش تاثیر طرح روستاهای هدف گردشگری برتوسعه گردشگری روستاهای شمشیر و خانقاه شهرستان پاوه

دریافت مقاله:۹۲/۴/۱۶ پذیرش نهایی: ۹۳/۱/۷

صفحات:۲۳۲-۲۱۵

آئیژ عزمی: استادیار جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، گروه جغرافیا، دانشگاه رازی کرمانشاه[۱]
Email: a.azmi@razi.ac.ir
اکرم رزلانسری: کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی روستایی دانشگاه رازی کرمانشاه
Email:arazlansari@yahoo.com

چکیده

دردنیای امروز گردشگری به مثابه یک فعالیت سود آور در بین کشورها توسعه یافته و در حال توسعه جایگاه ویژه ای را بدست آورده است، گردشگری مولفه ها و اجزای متعددی دارد که گردشگری روستایی یکی از انواع آن است. گردشگری روستایی یکی از انواع گردشگری است که بر طبق تحقیقات متعدد انجام شده در این زمینه بر اقتصاد روستایی اثر گذاشته است. این تحقیق در روستاهای خانقاه و شمشیر از توابع بخش مرکزی شهرستان پاوه در استان کرمانشاه انجام شده است، روش پژوهش از نوع توصیفی– تحلیلی است و روش جمع آوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه ای و پیمایشی صورت گرفته است و از ابزار پرسشنامه که حاوی سوالاتی با طیف لیکرت بود، استفاده گردید. از جامعه آماری بالغ بر ۸۸۸ خانوار، نمونه آماری مشتمل بر ۲۰۰ نفر انتخاب شد که روش نمونه گیری بصورت اتفاقی انجام شده است. برای تحلیل داده ها از ابزار SPSS استفاده شد و روش های بکار گرفته شده شامل میانگین، درصد، آزمون غیر پارامتری ویلکاکسون است. یافته های بدست آمده نشان از تاثیر مثبت طرح روستاهای هدف گردشگری بر زیر ساختهای روستایی و زمینه های لازم برای توسعه گردشگری دارد که اجرای طرح مورد پذیرش اکثریت پاسخگویان بوده است. در نهایت نتایج این تحقیق نشان می دهد که طرح هدف گردشگری بر قیمت زمین های زراعی و کالاها اثر گذارده و بر کیفیت زندگی روستاییان اثر منفی می گذارد که در این راستا پیشنهاد می شود دولت اقدامات لازم را برای حل این مشکلات انجام دهد.

کلید واژگان: توسعه گردشگری، طرح روستاهای هدف گردشگری، روستای خانقاه و شمشیر، شهرستان پاوه، زمین های زراعی

---

[۱]. **نویسنده مسئول:** کرمانشاه-باغ ابریشم-دانشگاه رازی کرمانشاه-دانشکده ادبیات و علوم انسانی، گروه جغرافیا

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

مقدمه

در جهان امروز گردشگری به مثابه یک صنعت جایگاه ویژه ای پیدا کرده است و کشورهایی که به این امر دست یافته اند، با برنامه ریزی و مدیریت صحیح و سرمایه گذاری در این بخش به منافع اقتصادی سرشاری رسیده اند. باید این حقیقت را پذیرفت که دستاوردهای فناوری های جدید و مدرن امروز نیاز بیشتر به اوقات فراغت را نمایان ساخته که صنعت گردشگری می تواند به خوبی بخش مهمی از این اوقات را پوشش دهد(صدر موسوی و همکاران:۱۳۸۶: ۱۳۰). این مهم منجر به ایجاد عمل اقتصادی می شود تا هم انسان ها از جاذبه ها و شگفتیهای طبیعی و انسان ساخت لذت ببرند و هم برای کشورها سود آوری اقتصادی داشته باشد و بصورت یک محرکه اقتصادی برای کشورها عمل نماید. به طور کلی طبیعت گردی بخش مهمی از صنعت گردشگری است که با توجه به ظرفیت ها و توان های بالقوه و بالفعلی که در مناطق روستایی وجود دارد، می توان از آن در راستای متنوع سازی اقتصادی روستاها بهره برد(علیقلی زاده فیروزجانی و همکاران:۱۳۸۶: ۲). به عبارت دیگر گردشگری روستایی گامی اساسی در تجدید حیات روستاها و میراث طبیعی و فرهنگی – تاریخی آنهاست که ضمن اشتغال و درآمد زایی برای افراد روستایی می توان تا حدودی در مسیر فقر زدایی روستایی طی طریق نمود(پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۹: ۱۰-۱). بنابراین یکی از موضوعات مشترک توسعه روستایی درون زا ارزش افزایی به چشم اندازها، محیط زیست و محصولات روستایی است. این ارزش افزایی می تواند شامل معرفی مجدد یک مکان روستایی و نیز تاکید بر سنت ها و میراث محلی برای جذب گردشگران باشد(وودز، ۱۳۹۰: ۲۵۵). گردشگری روستایی هم توسعه کلی انواع گردشگری و هم تغییر در گرایش ها از گذراندن تعطیلات به طور سنتی در کنار دریا تا گستره وسیع تری از تجربیات گردشگری را نشان می دهد که والمسی[1](۲۰۰۴) آن را با ظهور جامعه مبتنی بر شیوه زندگی محور و مبتنی بر فراغت معرفی می کند. وی معتقد است، گردشگری در بسیاری از مناطق، بخشی از راهبردهای توسعه روستایی درون زا است، در این راستا باتلر [2] (۱۹۸۰) اظهار می دارند که بهتر است گردشگری بصورت مکملی برای اقتصاد پر رونق و متنوع و نه هسته اصلی توسعه روستایی در نظر گرفته شود(وودز،۱۳۹۰: ۱۱۷). به لحاظ اینکه در جوامع در حال توسعه در عرصه های زیستی– فضایی سکونتگاهها، نابرابری در توزیع امکانات و منافع ملی میان جوامع شهری و روستایی باعث شکاف در آمدی میان این مراکز شده است، در نتیجه این مسائل و نابرابری ها، بسیاری از اندیشمندان تمهیدات و استراتژی های فراوانی را

[1] - Walmsley
[2] - Batler

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

برای دستیابی به توسعه در محیط های روستایی ارائه کرده اند که یکی از این موارد توسعه و گسترش فعالیت گردشگری روستایی است. توسعه این صنعت در آن دسته از روستاهایی است که دارای ظرفیت های طبیعی و تاریخی لازم می باشند و به عبارت دیگر جهت گیری فعالیت های اقتصادی در صنعت گردشگری جریان بهینه سازی است که در آن گروه های مختلف سعی در حداکثر کردن منافع خود و رسیدن به اهداف مربوطه را دارند(شمس الدینی،۱۳۸۹: ۹۶). لذا برای گسترش آن باید برنامه ریزی ها و سیاست ها و راهبردهای خاص بکار گرفته شود، چرا که فرایند برنامه ریزی مهمترین مفهوم در توسعه هر پدیده ای است و به لحاظ ابعاد مختلفی می توان به تعمق درباره آن پرداخت، بویژه اگر این فرایند ها مانند گردشگری مجموعه وسیعی از عوامل را شامل گردد. از این رو لازم است که برای معرفی نواحی گردشگری، با استفاده از ظرفیت های محلی در کشور برنامه ریزی شود. در این میان با بررسی نمودارهای سازمان جهانی گردشگری، می توان دریافت که گردشگری روستایی به سرعت در حال رشد و بالندگی است و پیش بینی می شود که رشد آن در سالهای آینده افزایش یابد(حسنوند و حسنوند، ۱۳۹۰: ۱۸۸ و ۱۸۹). استان کرمانشاه و شهرستان های تابعه دارای پتانسیل های بالقوه و بالفعلی برای توسعه گردشگری است و لذا مطالعه روی جوانب توسعه گردشگری در استان از اهمیت بسزایی برخوردار است. هدف از این مقاله نیز بررسی طرح روستاهای هدف گردشگری در شهرستان پاوه و شناخت اثرات و مسائل مربوط به آن در این منطقه می باشد. بدین منظور پژوهش حاضر سعی دارد، نقش این طرح و تاثیرات آن را بر توسعه گردشگری مورد مطالعه قرار دهد. همچنین با انجام مطالعات میدانی بنا دارد، اثرات گردشگری در روستاهای شمشیر و خانقاه از توابع بخش مرکزی شهر پاوه را مورد بررسی قرار داده و راهکارهایی را به منظور گسترش گردشگری ارائه نماید تا در نهایت توسعه بهتر روستاها فراهم گردد. از این رو سوالات زیر برای تحلیل پژوهش مطرح می شود:

۱. طرح هدف گردشگری چگونه بر زیرساخت های روستایی اثر گذاشته است؟

۲. طرح هدف گردشگری روستایی بر توسعه گردشگری روستایی چگونه اثر گذاشته است؟

فرضیات تحقیق نیز به شرح زیر هستند:

۱. زیرساخت های روستایی بعد از انتخاب روستا به عنوان طرح هدف گردشگری بهبود یافته اند.

۲. طرح هدف گردشگری روستایی بر توسعه گردشگری روستایی تاثیر قابل توجهی گذاشته است.

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

مبانی نظری

گردشگری روستایی به طور مشخص از دهه ۱۹۵۰ به بعد گسترش یافت. در ابتدا در دهه های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ گردشگری از جنبه اقتصادی برای جوامع محلی مورد توجه بود و پس از آن بصورت ابزاری برای توسعه روستایی مطرح شد (رضوانی و صفایی: ۱۳۸۴: ۱۱۱). کمیسیون جامعه اروپا در سال ۱۹۸۶ گردشگری روستایی را چنین تعریف کرده است: « گردشگری روستایی تنها شامل گردشگری کشاورزی نیست، بلکه همه فعالیتهای گردشگری در مناطق روستایی را شامل می گردد و همچنین کلیه فعالیتهایی که گردشگران در مناطق روستایی انجام می دهند، را در بر می گیرد» زیرا افراد با انگیزه های متفاوتی از روستا بازدید می نمایند(رضوانی:۱۳۸۷).

در سال ۸۵ کمیته راهبردی گردشگری روستایی و عشایری با هدف توسعه فعالیت های گردشگری در روستاها و تقویت زیرساخت های عمومی در سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری تشکیل شد؛ تا با استفاده از قابلیت های فراوان گردشگری در روستاهای مختلف کشور، به رفاه اجتماعی و توسعه فعالیت های اقتصادی و خدماتی در مناطق مختلف کمک کند. طی شش ماه نزدیک به ۳۰۰ روستای هدف مشخص شد و معاونت سرمایه گذاری سازمان میراث فرهنگی و گردشگری با انتخاب تعدادی شرکت مهندسی مشاور، کار مطالعه تخصصی این روستاها را به آنها واگذار کرد. در طول این چند سال، تعداد روستاهایی که عنوان هدف گردشگری را به دست آوردند، بیشتر شد و در رسانه ها و خبرگزاری ها، چشم انداز رسیدن تعداد این روستاها به عدد هزار مطرح گردید(کمانی:۱۳۹۲).

گردشگری روستایی به عنوان فلسفه ای برای توسعه روستایی مطرح شده است که این جنبه دارای سه دیدگاه مهم است(رکن الدین افتخاری و قادری، ۱۳۸۱: ۲۸).

الف-گردشگری بعنوان راهبردی برای توسعه روستایی: این نگرش انعکاس دهنده ویژگی محیط روستایی است.

ب-گردشگری روستایی جهت باز ساخت سکونتگاههای روستایی:دراین نگرش از پدیده گردشگری جهت بازساخت حیات روستا استفاده می شود.

ج-گردشگری روستایی عامل ایجاد توسعه پایدار و حفاظت از منابع طبیعی:رهیافت جامعه گردشگری پایدار به رشد بلند مدت صنعت گردشگری، بدون آثار مخرب بر زیست بوم طبیعی تاکید دارد. (خاتون آبادی و راست قلم،۱۳۹۰:۱۳۲-۱۳۱).

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

پیشینه پژوهش

افتخاری و همکاران (۱۳۸۱) که به بررسی نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی پرداخته بودند، نشان داد که گردشگری با ایجاد اشتغال، در آمد، متنوع سازی اقتصاد، مشارکت اجتماعی و استفاده از منابع محلی می تواند با حل مشکلات و مسائل توسعه نیافتگی روستاها آنها را در مسیر توسعه قرار دهد.

در مطالعه ای که مهدوی و همکاران (۱۳۸۷) با عنوان اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظر سنجی از ۲۴۹ خانوار روستایی دره کن و سولقان با استفاده از آزمون کای اسکوئر به این نتیجه رسیدند که گردشگری در زمینه اقتصادی اثرات محدودی داشته و به جز اشتغال زایی و درآمد زایی اندک، موجب بالا رفتن قیمت ها و سوداگری زمین شده است. در زمینه اجتماعی اثرات مثبت بیشتری داشته و نیز در زمینه زیست محیطی ورود گردشگران تخریب محیط زیست را تشدید نموده است.

راسق قزلباش (۱۳۸۸) به بررسی گردشگری روستایی و لزوم توجه به آن در برنامه های توسعه و آبادانی روستا پرداخته و نتایج کسب شده از تحقیق نشان داد که ایجاد و گسترش صنعت گردشگری روستایی می تواند به عنوان یک صنعت مهم و اساسی در بخش اقتصاد و فرهنگ مطرح شود و نقش مهمی را در کاهش فشارهای روحی و روانی شهرها و همچنین جلوگیری از مهاجرتهای بی رویه روستائیان به شهر ها ایفا نماید.

غفاری و ترکی هرچگانی(۱۳۸۸) در تحقیق خود به بررسی نقش گردشگری در توسعه اجتماعی – اقتصادی مناطق روستایی در بخش سامان از توابع استان چهارمحال و بختیاری پرداخته اند. نتایج حاکی از آن است که میان افزایش شمار گردشگران، رونق گردشگری و بهبود شاخص های اجتماعی – اقتصادی رابطه معناداری وجود دارد(غفاری و ترکی هرچگانی، ۱۳۸۸: ۱۱۳).

نتایج مطالعات علی شمس الدینی(۱۳۸۹) بر اساس یافته های تحقیق خود باعنوان گردشگری روستایی راهکاری سازنده بر توسعه روستایی درروستای فهلیان از توابع شهرستان ممسنی به این نتیجه دست یافت که با تنوع بخشی به فعالیتهای غیر کشاورزی بویژه توسعه صنعت گردشگری در روستاها ضمن ایجاد اشتغال و درآمد زایی، کاهش فقر و ایجاد رفاه اجتماعی می توان برای رسیدن به توسعه پایدار گامهای موثری برداشت و همچنین صنعت گردشگری سبب تعامل دو سویه و سازنده روستاییان با دیگر افراد و فرهنگ ها می شود.

سید علی پور و همکاران (۱۳۸۹) در مطالعه ای به بررسی نقش مدیریت گردشگری در توسعه روستایی روستاهای استان سمنان پرداختند. در این پژوهش از دو نوع پرسشنامه

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

استفاده شد که در آن از یک سو ساکنان روستایی و گردشگران و از سوی دیگر سازمانهای متولی گردشگری مورد پرسش قرار گرفتند. برای تحلیل داده ها از آزمون ویلکاکسون استفاده شد و نتایج تحقیق نشان داد که اطلاع رسانی، فراهم نمودن امکانات رفاهی، وجود عوامل طبیعی، زیر ساختهای روستایی، عوامل فرهنگی از دیدگاه روستائیان و گردشگران از عوامل مهم در توسعه گردشگری است. همچنین از دیدگاه مربوط به سازمانهای متولی گردشگری، توسعه گردشگری روستایی در افزایش درآمد روستائیان، کاهش مهاجرت آنان، افزایش اشتغال روستائیان و در توسعه فرهنگی روستاها تاثیر گذار می باشد(سید علی پور و همکاران، ۱۳۸۹: ۵-۱).

در تحقیق دیگری حسنوند و حسنوند (۱۳۹۰) امکان سنجی گردشگری روستایی و آثار آن را بر توسعه روستایی با مدل SWOT مورد مطالعه قرار دادند. نتایج مطالعات در منطقه کهمان در شهرستان سلسه در استان لرستان نشان داد که مزایا و محدودیت های توسعه گردشگری در منطقه تقریبا یکسان است. زیرا گردشگری تاحد بسیار کمی موجب رشد در آمد شده، اما در زمینه افزایش ساخت و ساز و نیز رشد قیمت زمین در روستا بسیار موثر بوده است. همچنین گردشگری به لحاظ اجتماعی نیز تاثیر بسیار اندکی بر روستاییان و بهبود وضعیت آموزش داشته است. اما تا حد زیادی موجب گسترش روابط بیرونی روستا با نواحی همجوار و افزایش بی هنجاری شده است. در بعد کالبدی نیز گردشگری به محیط زیست آسیب رسانده و موجب کاهش تنوع گیاهی و حیوانی و آلودگی آن شده است، اما در عین حال تا حد زیادی موجب گسترش فضای سبز در روستاها نیز شده بود.

با توجه به مطالب یادشده در تحقیقات انجام گرفته مشخص می شود که گردشگری به عنوان یک منبع درآمد می تواند نقش مهمی رادر پویایی اقتصاد روستایی داشته باشد ودرصورت برنامه ریزی صحیح اثرات مثبت آن به طبع بیشتر از اثرات منفی آن است. لذا لزوم توجه به این بخش به عنوان یک استراتژی مهم در توسعه روستایی نمایان می گردد.

روش تحقیق

روش تحقیق در این پژوهش از نوع توصیفی –تحلیلی است و روش جمع آوری اطلاعات به دو صورت کتابخانه ای و پیمایشی صورت گرفته است. در روش پیمایشی از ابزار پرسشنامه استفاده گردیده که حاوی سوالاتی در خصوص اثرات گردشگری در توسعه گردشگری قبل و بعد از اجرای طرح روستاهای هدف گردشگری است. این سوالات در قالب طیف لیکرت تدوین و تنظیم شده است. جامعه آماری تحقیق بالغ بر ۸۸۸ خانوار در دو روستای شمشیر و خانقاه در

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

شهرستان پاوه از توابع استان کرمانشاه می باشد. جمعیت این روستاها ۳۵۷۱ نفر (۸۸۷) خانوار می باشد. حجم نمونه بر اساس جدول مورگان بالغ بر ۲۰۰ نفر بوده که روش نمونه گیری بصورت اتفاقی انجام شده است. در این تحقیق از طریق SPSS و با استفاده از آزمون ناپارامتری ویلکاکسون تحلیل های مورد نظر صورت گرفته است. همچنین برای پایایی تحقیق از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد که میزان آن ۰,۹۱ مشخص گردید و لذا این میزان حاکی از پایایی بسیار خوب پرسشنامه بوده است.

منطقه مورد بررسی

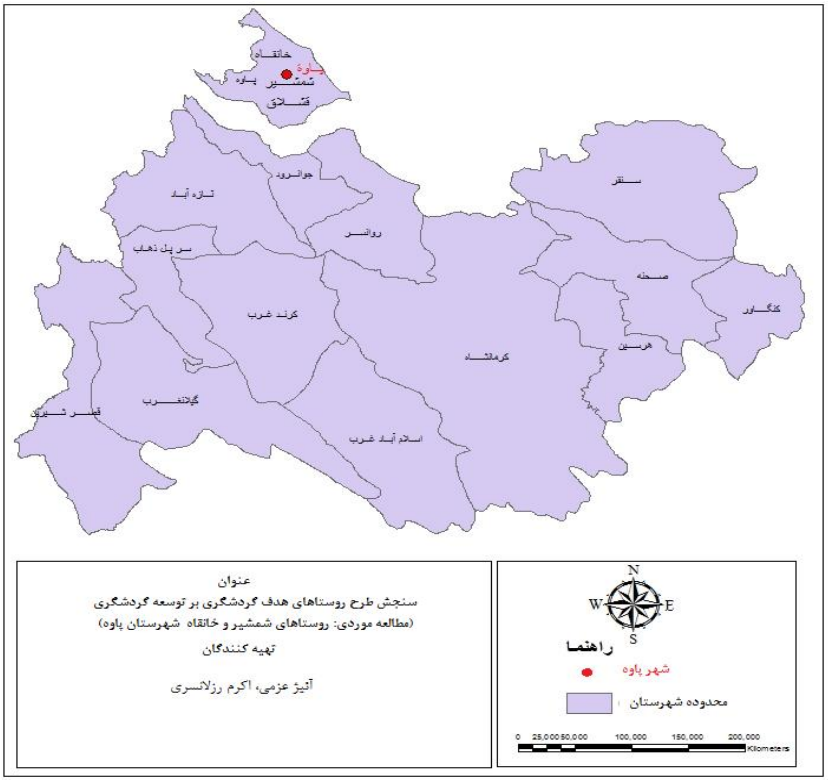
شهر پاوه یکی از سیزده شهرستان استان کرمانشاه می باشد که بین ۴۶ درجه و ۳۰ دقیقه حداکثر طول شرقی و ۳۵ درجه و ۱۸ دقیقه حداکثر عرض شمالی واقع شده است. این شهرستان با ۸۰۵ کیلومتر وسعت در شمال غربی استان قرار دارد(سالنامه آماری استان کرمانشاه، ۱۳۸۹). این شهرستان از شمال با شهرستان مریوان و از شرق با شهرستان سنندج و از جنوب با شهرستان جوانرود و از غرب به طول ۹۶ کیلومتر با کشور عراق هم مرز است. سوابق مدنیت پاوه به دو هزار سال می رسد و معماری آن سنگی و از نوع معماری کهن و ملقب به شهر هزار ماسوله می باشد[۱]. در خصوص گردشگری این منطقه باید این نکته را متذکر شد که در فصل تابستان سال ۱۳۹۰ تعداد دو میلیون و هفتصد هزار گردشگر وارد استان کرمانشاه شده اند که از این مقدار بالغ بر ۲۸۴۰۰ نفر وارد شهرستان پاوه شده اند که نسبت به سال قبل رشد ۲۲ درصدی را نشان می دهد. (نوری و همکاران؛ ۱۳۹۱: ۹۱).

روستای خانقاه مرکز دهستان هولی در موقعیت جغرافیایی ۴۶/۲۱ درجه طول جغرافیایی و ۳۵/۰۲ درجه عرض جغرافیایی با ارتفاع متوسط ۱۳۴۰ متر از سطح دریا [۲]در ۳ کیلومتری جنوب غربی شهر پاوه و ۱۲۰ کیلومتری کرمانشاه قرار دارد. (قبادی و همکاران به نقل از زنده دل، ۱۳۹۰: ۷۳-۷۲). روستای خانقاه در یک ناحیه کوهستانی واقع شده و آب و هوای آن در تابستان ملایم و مطبوع و در زمستان سرد است. دو اثر تاریخی – فرهنگی در داخل روستای خانقاه قرار گرفته است که یکی از آنها بنای حوضخانه و دیگری زیارتگاه بابا شیخ حسن که مورد احترام مردم روستا و منطقه می باشد(قبادی و همکاران، ۱۳۹۰: ۷۳)(شکل۱).

[۱]- سایت شهرداری پاوه (WWW . Povehcity . ir)

[۲] فرهنگ آبادیهای کشور – استان کرمانشاه -

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

شکل(۱) موقعیت جغرافیایی دو روستای خانقاه و شمشیر در شهرستان پاوه

یافته های تحقیق

در این پژوهش بیشتر گروه پاسخگویان متعلق به مردان با ۶۰ درصد فراوانی بود که در مقایسه با آنان، زنان ۴۰ درصد فراوانی را تشکیل می دادند. چنانچه در جدول (۱) نشان داده شده است. از نظر رده های سنی بیشترین فراوانی به رده سنی ۱۳۶۰ به بعد با (۳۷/۵) درصد و کمترین آن به رده سنی (۳۰- ۱۳۲۰) با ۷ درصد تعلق داشت(جدول ۲)

جدول (۱)توزیع فراوانی افراد پاسخگو بر حسب جنسیت

جنسیت	فراوانی	درصد
زن	۸۰	۴۰
مرد	۱۲۰	۶۰
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

جدول (۲) توزیع فراوانی افراد پاسخگو بر حسب رده های سنی

رده های سنی	فراوانی	درصد
۱۳۲۰-۱۳۳۰	۱۴	۷
۱۳۳۱-۱۳۴۰	۲۳	۱۱/۵
۱۳۴۱-۱۳۵۰	۳۹	۱۹/۵
۱۳۵۱-۱۳۶۰	۴۹	۲۴/۵
۱۳۶۰ به بعد	۷۵	۳۷/۵
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

از نظر شغل اصلی نتایج بدست آمده حاکی از آن بود بیشتر افراد پاسخگو در جامعه نمونه را گروه شغلی آزاد (۳۹) درصد تشکیل می دادند. لازم به ذکر که با توجه به یافته های بدست آمده اکثر افراد منطقه در دو روستای خانقاه و شمشیر باغداری را بعنوان شغل دوم محسوب می کنند و کسانی که کشاورزی و باغداری را بعنوان شغل اصلی خود معرفی می کردند، اندک بودند جدول ۳).

جدول (۳)توزیع فراوانی افراد پاسخگو بر حسب گروههای شغلی

گروههای شغلی	فراوانی	درصد
آزاد	۷۸	۳۹
کشاورزی	۶	۳
دولتی	۲۹	۱۴/۵
محصل(دانش آموز – دانشجو)	۱۷	۸/۵
خانه دار - بیکار	۷۰	۳۵

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

نکته قابل توجه این است که از نظر پذیرش طرح روستاهای هدف گردشگری، (۷۷/۵) درصد از افراد پاسخگو در جامعه نمونه نظر مساعدی در این خصوص داشتند که در مقایسه با آنان (۲۲/۵) درصد با این طرح مخالف و مورد پذیرش آنان نبود (جدول ۴)

جدول (۴)توزیع فراوانی افراد پاسخگو بر حسب پذیرش طرح روستاهای هدف گردشگری

پذیرش	فراوانی	درصد
بله	۱۵۵	۷۷/۵
خیر	۴۵	۲۲/۵
جمع کل	۲۰۰	۱۰۰

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

همانطور که از جدول (۵) مشخص است افراد پاسخگو وضعیت زیر ساخت هایی نظیر (برق، آب، تلفن، خانه بهداشت و درمانگاه، مدرسه، کیفیت ساکن، ساخت و ساز مسکن و راه و جاده خارج از روستا) را قبل از اجرای طرح مناسب ارزیابی کرده اند و در دو بخش (راه و جاده داخل روستا و کیفیت شبکه های تلویزیون) وضعیت را نامناسب عنوان کردند. اما با توجه به یافته های بدست آمده همانطور که از جدول (۶) پیداست، در تمامی بخشها بعد از اجرای طرح روستاهای هدف گردشگری روند بهبود مشاهده می شود و این نشان دهنده اثرات مثبت طرح در دو روستای خانقاه و شمشیر از نظر توسعه زیر ساختها می باشد. بویژه در بخش (راه و جاده داخل رستا، تلفن، مسکن، راه و جاده خارج از روستا) پیشرفتها محسوس تر است.

جدول (۵) نگرش پاسخگویان نسبت به وضعیت زیرساختهای روستا قبل از اجرای طرح

گویه ها	میانگین	درصد					نگرش
		کاملا مناسب	مناسب	نامناسب	کاملا نامناسب	بدون پاسخ	
آب	۲/۳۷	۱۵/۵	۳۸	۴۰/۵	۶	-	مناسب
برق	۱/۸۳	۲۶/۵	۶۵	۷/۵	۱	-	مناسب
تلفن	۱/۹۰	۲۵	۶۱/۵	۱۲	۱/۵	-	مناسب
مسکن (ساخت وساز)	۲/۱۶	۱۳	۶۳/۵	۲۱	۲	۰/۵	مناسب
راه و جاده (داخل روستا)	۲/۶۶	۸	۲۷	۵۶	۹	-	نا مناسب
راه وجاده(خارج از روستا)	۲/۳۹	۹	۵۴	۲۸/۵	۸	۰/۵	مناسب
مدرسه	۲/۱۶	۱۰	۶۷/۵	۱۸/۵	۴	-	مناسب
خانه بهداشت ودرمانگاه	۲/۱۲	۱۱	۶۹/۵	۱۵/۵	۳/۵	۰/۵	مناسب
کیفیت شبکه های تلویزیون	۲/۵۰	۱۰/۵	۳۵/۵	۴۷/۵	۶/۵	-	نا مناسب
کیفیت مساکن روستایی	۲/۱۸	۱۰/۵	۶۴	۲۲/۵	۳	-	مناسب
جمع کل	۲/۲۲						مناسب
۱= کاملا مناسب ۲- مناسب ۳- نامناسب ۴- کاملا مناسب							

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

جدول (۶) نگرش پاسخگویان نسبت به وضعیت زیر ساختهای روستا بعد از اجرای طرح

گویه ها	میانگین	درصد					نگرش
		کاملا مناسب	مناسب	نامناسب	کاملا نامناسب	بدون پاسخ	
آب	۲/۳۱	۱۷	۴۴/۵	۲۹/۵	۹	-	مناسب
برق	۱/۶۶	۳۷	۶۰/۵	۲	۰/۵	-	مناسب
تلفن	۱/۶۱	۴۲	۵۵	۳	-	-	مناسب
مسکن(ساخت و ساز)	۱/۹۰	۲۳	۶۷/۵	۸	۱	۰/۵	مناسب
راه و جاده(داخل روستا)	۲/۱۸	۱۴/۵	۵۷/۵	۲۳	۵		مناسب
راه و جاده (خارج روستا)	۲/۱۵	۱۵	۶۳/۵	۱۵/۵	۵/۵	۰/۵	مناسب
مدرسه	۲/۱۰	۱۴/۵	۶۳	۲۰	۲/۵	-	مناسب
خانه بهداشت و درمانگاه	۲	۱۴	۷۳/۵	۱۰	۲	۰/۵	مناسب
کیفیت شبکه های تلویزیون	۲/۳۵	۱۳/۵	۴۴	۳۶/۵	۶	-	مناسب
کیفیت مساکن روستایی	۲/۰۲	۱۵	۷۰/۵	۱۱/۵	۳	-	مناسب
جمع کل	۲/۰۲						مناسب
۱= کاملا مناسب ۲- مناسب ۳- نامناسب ۴- کاملا مناسب							

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱)

همانگونه که در جدول (۷) مشخص است یافته ها نشان دهنده این موضوع است که قبل از اجرای طرح در روستاهای مورد مطالعه امکانات لازم برای پذیرش و میزبانی از گردشگران نظیر مراکز اقامتی، رفاهی، سالن غذاخوری و یا اغذیه فروشی ها و همچنین بازارچه های صنایع دستی وجود نداشته است. اکثر گردشگران در دامن طبیعت آن هم برای چند ساعت اسکان می کنند که پاسخ پرسش شوندگان موید این مسئله می باشد. اما بعد از اجرای طرح نیز امکانات رفاهی محدود به چند اغذیه فروشی و فروشگاه جهت خرید مواد غذایی بوده که توسط مردم ایجاد شده است و متاسفانه هنوز در خصوص ایجاد مراکز اقامتی – رفاهی اقداماتی صورت نگرفته است. طبق نگرش افراد پاسخگو تعداد گردشگران ورودی به روستا بعد از اجرای طرح افزایش یافته است. همچنین اجرای طرح روستاهای هدف گردشگری در این روستاها موجب افزایش دانش اهالی روستا در خصوص گردشگری روستایی شده و معتقدند تعامل سازمان گردشگری با مردم روستا بهبود یافته است و نیز مسئولین و سازمانها برای ایجاد خدمات مختلف سعی و تلاش بیشتری می نمایند. چنانچه بعد از اجرای طرح، طرح هادی روستایی در این مناطق پیاده شده و فضای داخل روستاهای مورد مطالعه سنگ فرش شده است و همچنین

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

عملیات گاز رسانی به روستای شمشیر تقریبا به اتمام رسیده است و هر دو روستا از نعمت آب لوله کشی و برق و تلفن بر خوردارند و یا کیفیت آن بهتر شده است . سطح فرهنگ مردم و توجه آنان به نظافت و تمیزی داخل روستا نسبت به قبل از اجرای طرح بالا رفته است. بر اساس یافته های بدست آمده و ارقام جداول شماره (۷،۸) مشخص می گردد که این طرح بر روی امکانات درمانی، ساخت و ساز در روستا و توجه به آثار فرهنگی – طبیعی و تاریخی روستا، اثرات مثبتی را بدنبال داشته است. اما از طرف دیگر از نظر پاسخگویان شلوغی و سر و صدا و قیمت کالاها و اراضی بعد از اجرای طرح افزایش یافته است که می توان از آن بعنوان اثرات منفی طرح یاد نمود. بررسی ها گویای این واقعیت است که اجرای طرح در این روستاها تغییرات محسوسی را در خصوص شاخص هایی نظیر فروش محصولات کشاورزی و باغی، میزان تولید صنایع دستی روستا، مشارکت زنان در فعالیتهای اقتصادی بویژه صنایع دستی، تعداد دوره های آموزشی برگزار شده در روستا، تنوع مشاغل و سرمایه گذاری افراد غیر بومی در روستا و افزایش درآمد اهالی روستا بوجود نیاورده است و این مسئله عملکرد ضعیف طرح در بعد اقتصادی را می رساند. اکثریت افراد پاسخگو معتقدند چه قبل و چه بعد از اجرای طرح درگیری بین اهالی و گردشگران بسیار کم و نادر بوده و نیز مشکلات فرهنگی و اخلاقی در اثر ورود گردشگران در سطح بسیار پایینی قرار دارد. همچنین اعتقاد بر این است که امنیت در روستاهای مورد مطالعه روند بهبودی را نسبت به گذشته داشته است.

جدول(۷)نگرش پاسخگویان در مورد گردشگری و اثرات آن قبل از اجرای طرح روستاهای هدف گردشگری

گویه ها						میانگین	نگرش
	کاملا مناسب	مناسب	نامناسب	کاملا نامناسب	بدون پاسخ		
امکانات لازم برای پذیرش و میزبانی گردشگران	۸/۵	۳۳	۵۲	۶/۵	-	۲/۵۶	نامناسب
تعداد گردشگران ورودی به روستا	۱۰/۵	۷۰/۵	۱۷	۲	-	۲/۱۱	مناسب
دانش اهالی روستا در مورد گردشگری روستایی	۹/۵	۳۸	۴۷	۵/۵	-	۲/۴۹	مناسب
رفاه روستائیان	۵	۴۵	۴۶	۳/۵	۰/۵	۲/۵۱	نامناسب
آشنایی با فرهنگ روستا بین گردشگران	۶	۶۱/۵	۲۷	۵	۰/۵	۲/۳۲	مناسب
میزان تولید صنایع دستی روستا (گیوه-حصیربافی-غذاها)	۱۰/۵	۶۰	۲۴/۵	۵	-	۲/۲۴	مناسب
توجه مسئولین و سازمانها برای ایجاد خدمات مختلف به روستا	۶/۵	۲۹/۵	۵۲/۵	۱۱/۵	-	۲/۶۹	نامناسب
فروش محصولات کشاورزی	۱۲/۵	۷۴	۱۲/۵	۱	-	۲/۰۲	مناسب
شهرت و معروفیت روستا	۱۶/۵	۷۲	۹/۵	۲	-	۱/۹۷	مناسب
تعامل سازمان گردشگری با مردم	۷	۲۳	۶۱	۸/۵	۰/۵	۲/۷۴	نامناسب
سطح فرهنگ مردم این روستا	۱۵	۷۷/۵	۶/۵	۱	-	۱/۹۴	مناسب

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

نظافت و تمیزی روستا	۱۱	۵۷/۵	۲۸/۵	۲/۵	۰/۵	۲/۲۶	مناسب
مشارکت زنان روستا در فعالیت های اقتصادی بویژه صنایع دستی	۸/۵	۶۴/۵	۲۳	۴	-	۲/۲۳	مناسب
ترقی و توسعه روستا	۴	۴۶	۴۶	۴	-	۲/۵۰	نامناسب
میزان و تعداد دوره های آموزشی و ترویجی برگزار شده در روستا	۴/۵	۵۱	۳۷	۷/۵	-	۲/۴۷	مناسب
احیای فرهنگ و آداب و سنن محلی	۱۰	۶۶	۲۱	۳	-	۲/۱۷	مناسب
مهاجرت به شهرها	۱۹/۵	۴۸	۲۸	۴/۵	-	۲/۱۸	مناسب
تنوع مشاغل در روستا	۸/۵	۵۲/۵	۳۵/۵	۳/۵	-	۲/۳۴	مناسب
سرمایه گذاری افراد غیر بومی در روستا	۵/۵	۱۷	۳۹	۳۸/۵	-	۳/۱۰	نامناسب
توجه به آثار فرهنگی – تاریخی و طبیعی روستا	۵/۵	۴۶/۵	۳۴/۵	۹/۵	-	۲/۴۴	مناسب
افزایش درآمد اهالی روستا	۷/۵	۵۹/۵	۲۹/۵	۳/۵	-	۲/۲۹	مناسب
قیمت کالاها و اراضی	۷	۴۷/۵	۳۲	۱۳/۵	-	۲/۵۲	نامناسب
درگیری بین اهالی و گردشگران	۵۹/۵	۳۶/۵	۴	-	-	۱/۴۴	مناسب
مشکلات فرهنگی و اخلاقی	۴۷/۵	۴۷/۵	۴	۱	-	۱/۵۸	مناسب
شلوغی و سر و صدا	۱۹	۶۴	۱۳	۴	-	۲/۰۲	مناسب
امکانات درمانی در روستا	۱۱/۵	۶۹	۱۶/۵	۳	-	۲/۱۱	مناسب
امنیت	۳۶	۵۹	۴	۱	-	۱/۷۰	مناسب
سات و ساز در روستا	۱۶	۶۷	۱۳/۵	۳/۵	-	۲/۰۵	مناسب
جمع کل						۲/۲۴	مناسب

ادامه جدول(۷) **منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱**

جدول (۸)نگرش پاسخگویان درمورد گردشگری واثرات آن بعداز اجرای طرح

گویه ها					میانگین	نگرش
	کاملا مناسب	مناسب	نامناسب	کاملا نامناسب	بدون پاسخ		
امکانات لازم برای پذیرش و میزبانی گردشگران	۱۶	۳۷	۴۱/۵	۵/۵	-	۲/۳۶	مناسب
تعداد گردشگران ورودی به روستا	۲۱	۶۳/۵	۱۴	۱/۵	-	۱/۹۶	مناسب
دانش اهالی روستا در مورد گردشگری روستایی	۱۶	۵۹/۵	۲۰/۵	۴	-	۲/۱۳	مناسب
رفاه روستا ئیان	۱۱/۵	۶۶	۲۱	۱	۰/۵	۲/۱۵	مناسب
آشنایی با فرهنگ روستا بین گردشگران	۱۴/۵	۶۸/۵	۱۴/۵	۲	۰/۵	۲/۰۷	مناسب
میزان تولید صنایع دستی روستا (گیوه-حصیربافی-غذاها)	۱۴/۵	۴۵/۵	۳۶	۴/۵	-	۲/۳۱	مناسب
توجه مسئولین و سازمانها برای ایجاد خدمات مختلف به روستا	۱۴/۵	۵۳/۵	۲۶	۶	-	۲/۲۴	مناسب
فروش محصولات کشاورزی	۲۷	۵۵	۱۶	۲	-	۱/۹۳	مناسب

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

شهرت و معروفیت روستا	۳۶/۵	۵۹/۵	۳	۱	-	۱/۶۹	مناسب
تعامل سازمان گردشگری با مردم	۱۲/۵	۳۷/۵	۴۴/۵	۵	۰/۵	۲/۴۵	مناسب
سطح فرهنگ مردم این روستا	۲۹	۶۷	۳/۵	۰/۵	-	۱/۷۵	مناسب
نظافت و تمیزی روستا	۲۳/۵	۶۱/۵	۱۱	۳/۵	۰/۵	۱/۹۸	مناسب
مشارکت زنان روستا در فعالیت های اقتصادی بویژه صنایع دستی	۱۴	۵۴/۵	۲۷/۵	۴	-	۲/۲۲	مناسب
ترقی و توسعه روستا	۲۰/۵	۵۷/۵	۲۰/۵	۱/۵	-	۲/۰۳	مناسب
میزان و تعداد دوره های آموزشی و ترویجی برگزار شده در روستا	۱۱/۵	۴۷	۳۶/۵	۵/۵	-	۲/۳۶	مناسب
احیای فرهنگ و آداب و سنن محلی	۱۶/۵	۵۸	۲۲/۵	۳	-	۲/۱۲	مناسب
مهاجرت به شهرها	۱۸/۵	۵۰	۲۴/۵	۷	-	۲/۲۰	مناسب
تنوع مشاغل در روستا	۱۴/۵	۵۱	۳۰	۴/۵	-	۲/۲۴	مناسب
سرمایه گذاری افراد غیر بومی در روستا	۸/۵	۱۵/۵	۲۸	۴۸	-	۳/۱۶	نامناسب
توجه به آثار فرهنگی – تاریخی و طبیعی روستا	۱۱/۵	۵۱/۵	۲۹	۸	-	۲/۳۳	مناسب
افزایش درآمد اهالی روستا	۱۲/۵	۵۲	۳۰/۵	۵	-	۲/۲۸	مناسب
قیمت کالاها و اراضی	۷/۵	۲۱	۴۶/۵	۲۵	-	۲/۸۹	نامناسب
درگیری بین اهالی و گردشگران	۶۶	۳۱/۵	۱/۵	۱	-	۱/۷۳	مناسب
مشکلات فرهنگی و اخلاقی	۵۲/۵	۴۲	۴/۵	۱	-	۱/۵۴	مناسب
شلوغی و سر و صدا	۱۵	۵۷	۲۰/۵	۷/۵	-	۲/۲۱	مناسب
امکانات درمانی در روستا	۱۸	۶۶/۵	۱۰/۵	۵	-	۲/۰۳	مناسب
امنیت	۴۹/۵	۴۶	۴	۵	-	۱/۵۶	مناسب
سات و ساز در روستا	۲۲	۶۵/۵	۷	۵/۵	-	۱/۹۶	مناسب
جمع کل						۲/۱۳	مناسب

ادامه جدول(۸) **منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱**

در ادامه پژوهش حاضر در پی مشخص نمودن میزان و جهت تاثیرگذاری طرح روستای هدف گردشگری بر توسعه گردشگری روستایی است. بدین منظور آزمون ویلکاکسون[1] مورد استفاده قرار گرفت.

در فرضیه اول سوال می شود که چگونه طرح هدف گردشگری بر زیرساخت های روستایی اثر گذاشته است. برای آزمودن این فرضیه، بر اساس نگرش پاسخگویان به این مساله پرداخته می شود که قبل و بعد از اجرای طرح هدف گردشگری وضعیت زیرساخت ها چگونه بوده است(جدول۹). سپس بین نگرش پاسخگویان قبل و بعد از اجرای طرح، آزمون ویلکاکسیون

[1] -Wilcoxon

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

گرفته شد که نشان از معنی داری در سطح ۰/۰۱ داشته است. به عبارتی مردم معتقد بودند که تفاوت معنی داری در زیرساخت های روستایی قبل و بعد از طرح هدف گردشگری وجود داشته است. سپس به جدول ۵(وضعیت زیرساخت ها قبل از گردشگری) و جدول۶(وضعیت زیرساخت ها بعد از هدف گردشگری) مراجعه می شود. میانگین این دو جدول نشان می دهد که وضعیت زیرساخت ها از نظر پاسخگویان بعد از طرح هدف گردشگری مناسب تر بوده است.

جدول (۹) مقدار ویلکاکسون بر حسب وضعیت زیر ساختها

متغیر ۱	متغیر ۲	مقدارویلکاکسون Z	معنی داری Sig
قبل از اجرای طرح	بعد از اجرای طرح	-۶/۸۸	۰/۰۰۰**

**در سطح ۰/۰۱ معنی دار است

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

در فرضیه دوم اثرات طرح هدف گردشگری بر توسعه گردشگری بررسی شد. در دو جدول مجزا دیدگاه پاسخگویان درباره طرح هدف گردشگری بر توسعه گردشگری قبل و بعد از اجرای طرح جمع آوری شد. سپس بین این دو آزمون ویلکاکسیون گرفته شد(جدول۱۰). نتایج حاکی از وجود تفاوت معنی دار در سطح ۰/۰۱ در وضعیت گردشگری قبل و بعد از اجرای طرح هدف گردشگری داشته است. با بررسی نتایج دو جدول ۷و۸ مشخص می شود که میانگین پاسخ ها بعد از طرح هدف گردشگری در حالت مناسب تری قرار داشته و لذا متوجه می شویم که طرح هدف گردشگری نقش مثبتی بر توسعه گردشگری داشته است.

جدول (۱۰)مقدارویلکاکسون بر حسب اثرات طرح روستاهای هدف گردشگری بر توسعه گردشگری

متغیر ۱	متغیر ۲	مقدارویلکاکسون Z	**معنی داری Sig
قبل از اجرای طرح	بعد از اجرای طرح	-۴/۹۷۸	۰/۰۰۰

**در سطح ۰/۰۱ معنی دار است

منبع:یافته های تحقیق:۱۳۹۱

نتیجه گیری

مطالعات صورت گرفته در روستاهای منطقه مورد بررسی نشان می دهد که پتانسیلهای بالقوه ای برای توسعه گردشگری در این مناطق وجود دارد که توجه بیشتر مسئولین و سازمانهای متولی امر گردشگری را می طلبد و توسعه گردشگری در این روستاها به عنوان یک ضرورت مطرح می شود، چرا که در این مناطق اجرای طرح باعث افزایش درآمدهای روستا نشده و اشتغال زایی خاصی را ایجاد ننموده است. با این همه از تحلیلها می توان اینگونه استنباط کرد

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

که زیرساختها و سایر عوامل عنوان شده بهبود یافته است و شرایط بهتری برای توسعه گردشگری فراهم شده است. هرچند که با توجه به مطالعات میدانی صورت گرفته پاسخگویان خواستار ایجاد مراکز اقامتی و رفاهی برای اسکان گردشگران بودند. همچنین معتقد بودند، بعد از اجرای طرح اطلاعات و آگاهی مردم روستا در خصوص گردشگری روستایی افزایش یافته است. از این مورد می توان به عنوان زمینه ای برای گسترش طرح گردشگری روستایی استفاده نمود. همانطور که مشخص شد بین اجرای طرح گردشگری و توسعه گردشگری رابطه معنی داری وجود دارد. لذا باید برنامه ریزیها وسیاستگذاریهای خاصی را اتخاذ نمود که توسعه گردشگری زمینه های اشتغال و درآمد را برای روستاها فراهم نماید. لذا در این باره راهکارهایی برای توسعه گردشگری در پایان ارائه شده است:

پیشنهادات

- طرح هدف گردشگری تنها به معرفی روستاهای مناسب برای گردشگری از نظر ویژگی های طبیعی یا انسانی می پردازد و هیچ وظیفه ای را بر دوش دولت یا دیگر نهادها برای سرمایه گذاری در این روستاها قرار نمی دهد. لذا لازم است که دولت تمهیداتی برای سرمایه گذاری در این روستاها که دارای ویژگی های گردشگری هتندف اتخاذ کند تا فرایند توسعه این روستاها سریع تر شود؛
- روستاهایی که جزو طرح هدف گردشگری هستند، نیازمند بودجه های تبلیغاتی هستند تا از این طریق روستایشان معرفی شود(این بودجه می تواند از طریق اخذ مالیات از ذی نفعان گردشگری تامین شود). در این زمینه صدا و سیما و دیگر رسانه های دولتی و غیر دولتی می توانند نقش مهمی داشته باشند. به عبارتی باید ساز و کاری تعریف شود تا گردشگران آگاه شوند که چنین روستاهایی وجود دارند و از آنان بازدید نمایند.

منابع و مآخذ

۱. پاپلی یزدی، محمد حسین؛ سقایی، مهدی (۱۳۸۹) **گردشگری ماهیت و مفاهیم،** تهران؛ انتشارات سمت، چاپ چهارم ص۲۷۵

۲. حسنوند، احسان، حسنوند، اسماعیل (۱۳۹۰) **امکان سنجی گردشگری روستایی و آثار آن برتوسعه روستایی (بررسی موردی منطقه کهمان در شهرستان سلسله)**، فصلنامه توسعه روستایی، دوره سوم، شماره ۲، پاییز و زمستان صص ۲۰۰-۱۸۷

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

۳. خاتون آبادی، سید احمد؛ راست قلم، مهدی (۱۳۹۰) **سنجش ارکان چهار گانه گردشگری روستایی با استفاده از تکنیک SWOT**، مطالعه موردی: روستاهای هدف گردشگری استان چهار محال و بختیاری، نشریه اقتصاد و توسعه کشاورزی (علوم و صنایع کشاورزی)، جلد ۲۵، شماره ۳، پاییز صص ۳۳۸-۳۳۰

۴. راسق قزلباش، سلیمان (۱۳۸۸) **گردشگری روستایی و لزوم توجه به آن در برنامه های توسعه و آبادانی روستاها**، فصلنامه مسکن و محیط روستا، صص ۱۰۹-۹۸

۵. رضوانی، محمد رضا (۱۳۸۷) **توسعه گردشگری روستایی،با رویکرد گردشگری پایدار**، تهران: انتشارات دانشگاه تهران،چاپ اول ص۳۹۷

۶. رضوانی، محمد رضا؛ صفایی، جواد (۱۳۸۴) **گردشگری خانه های دوم و اثرات آن بر نواحی روستایی فرصت یا تهدید (مطالعه موردی: نواحی روستایی شمال تهران)**، فصلنامه پژوهش های جغرافیایی، شماره ۵۴، صص ۱۲۱-۱۰۹

۷. رکن الدین افتخاری، قادری. عبدالرضا؛ اسماعیل (۱۳۸۱) **نقش گردشگری روستایی در توسعه روستایی (نقد و تحلیل چهارچوبهای نظریه ای)**، فصلنامه مدرس؛ دوره ۶، شماره ۲، تابستان صص ۲۳-۴۱

۸. سالنامه آماری استان کرمانشاه (۱۳۸۹) **دفتر آمار و اطلاعات استانداری کرمانشاه**

۹. سایت شهرداری پاوه (۱۳۹۱)، **شهرستان پاوه**، قابل دسترس درWWW. Paveh city. ir

۱۰.سید علی پور، سید خلیل؛ اقبالی، ناصر؛ بخشنده نصرت، عباس (۱۳۸۹) **مدیریت گردشگری روستایی و نقش آن در توسعه روستایی (مطالعه موردی: روستاهای استان سمنان)**، فصلنامه پژوهشگر (مدیریت)، سال ۷، شماره ۱۹، پاییز، صص ۱۸-۱

۱۱.شمس الدینی، علی (۱۳۸۹) **گردشگری روستایی راهکاری سازنده برای توسعه روستایی، نمونه موردی: روستای فهلیان**؛ فصلنامه مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۱، پاییز صص ۱۰۷-۹۵

۱۲.صدر موسوی. میرستار، دخیلی کهنمویی. جواد (۱۳۸۶) **ارزیابی وضعیت تسهیلات گردشگری استان آذربایجان شرقی از دید گردشگران**، پژوهش های جغرافیایی، شماره ۶۱

۱۳.علیقلی زاده فیروزجانی، بدری.سید علی، فرجی سبکبار.حسنعلی(۱۳۸۶) **نگرش جامعه میزبان به اثرات محیطی و اقتصادی گردشگری در نواحی روستایی(مطالعه موردی، بخش مرکزی شهرستان نوشهر)** فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۰، شماره۱، بهار

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]

۱۴.غفاری، سید رامین؛ ترکی هرچگانی، معصومه (۱۳۸۸) **نقش گردشگری در توسعه اجتماعی و اقتصادی مناطق روستایی استان چهارمحال و بختیاری (مطالعه موردی: بخش سامان)**، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۲، شماره ۲، تابستان صص ۱۲۶-۱۱۳

۱۵.فرهنگ جغرافیایی آبادیهای کشور، **استان کرمانشاه**، شهرستانهای پاوه و ثلاث باباجانی (۱۳۸۶) انتشارات سازمان جغرافیایی نیروهای مسلح، چاپ اول، ص ۲۷۰

۱۶.قبادی، پرستو؛ پاپ زن، عبدالمجید؛ زرافشانی، کیومرث؛ گراوندی، شهپر (۱۳۹۱) **مطالعه وضعیت گردشگری روستایی در روستای خانقاه از دیدگاه اهالی روستا، با استفاده از تئوری بنیانی**، فصلنامه مسکن و محیط روستا، شماره ۱۳۷، بهار صص ۸۲-۷۱

۱۷.کمانی.آذر(۱۳۹۲) **ناکجاآبادی به نام روستاهای هدف گردشگری**، جام جم آنلاین،http://www.jamejamonline.ir

۱۸.مهدوی، مسعود؛ قدیری معصوم، مجتبی؛ قهرمانی؛ نسرین (۱۳۷۸) **اثرات گردشگری بر توسعه روستایی با نظر سنجی از روستائیان دره کن و سولقان**، فصلنامه روستا و توسعه، سال ۱۱، شماره ۲، تابستان صص ۶۰-۳۹

۱۹.نوری، سید هدیت اله؛ سوری، فرشاد؛ کاظمی، زینب؛ غلامی، علیرضا (۱۳۹۱) **بررسی تبلیغات شفاهی و تحلیل تاثیر آن بر جذب گردشگران روستایی مطالعه موردی روستاهای هدف گردشگری شهرستان پاوه**، نشریه تحقیقات کاربردی علوم جغرافیایی سال دوازدهم شماره ۲۴، بهار، صص ۱۰۲-۸۳

۲۰.وودز، مایکل (۱۳۹۰) **جغرافیای روستایی فرایندها، واکنش ها و تجربه های باز ساخت روستایی**، ترجمه محمد رضا رضوانی و صامت فرهادی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، ص ۵۳۵

Butler,R.W (1980) ***The concept of a tourism area cycle of evolution: Implication for management of resources***, behavioral approaches in tourism research, A companion to tourism, Blackwell Publishing Ltd

Walmsley,Jim (2004) ***Behavioral approaches in tourism research***, Behavioral approaches in tourism research, A companion to tourism, Blackwell Publishing Ltd

[Downloaded from ndea10.khu.ac.ir on 2026-11-11]